

72 § Lausuntopyyntö maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen (HE 15/2017) täydentämiseksi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt kunnilta lausuntoja luonnoksesta hallituksen esityksen (15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan täydennettäväksi maakuntien rahoituksesta 2.3.2017 annettua lakiehdotusta siten, että maakuntien rahoitusjärjestelmää voitaisiin käsitellä kokonaisuutena kaikkien maakunnan vastuulle siirtyvien tehtävien rahoituksen osalta. Eduskuntakäsittelyssä oleva maakuntien rahoitusta koskeva lakiehdotus sisältää tässä vaiheessa vain sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien rahoitusta koskevan sääntelyn.

Annettuun hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus maakunta laiksi, jossa on ehdotettu säädettäväksi myös muiden kuin sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtymisestä maakunnalle. Tällaisia tehtäviä ovat aluekehittämisen ja rakennerahastotoiminnan, elinkeinojen edistämisen, alueiden käytön ohjauksen ja suunnittelun, maatalous- ja viljelijäntukihallinnon, maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomituksen, vesivarojen käytön ja hoidon, vesien- ja merenhoidon, rakentamisen ohjauksen, kulttuuriympäristön hoidon, maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistämisen, ympäristötiedon tuottamisen ja jakamisen tehtävät sekä maakunnille lain perusteella erikseen säädettävät tehtävät. Näiden tehtävien rahoitusta koskevat ehdotukset sisältyvät nyt käsiteltävänä olevaan esitysluonnokseen.

Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetaan täydennettäväksi maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanosta annettavaksi ehdotettua lakia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia koskevalla pykälällä.

Voimaannanolakiin esitettävällä säännöksellä varmistettaisiin, että uudistuksen toimeenpanon seurauksena kunnilta tai kuntayhtymiltä ei ryhdytä perimään takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia, jos toimitilan käyttötarkoituksen, hallinnan tai omistusoikeuden muutos tai jääminen kokonaan pois käytöstä ei johdu kunnan tai kuntayhtymän vaikutusmahdollisuuksien piirissä olevasta syystä, vaan nimenomaan uudistuksen toimeenpanosta.

Lausuntopyyntö ja hallituksen esitys ovat tämän pykälän liitteenä.

Lausunnot on pyydetty toimittamaan valtiovarainministeriön kirjaamoon 13.4.2017 klo 16.15 mennessä.

asian valmistelija kunnanjohtaja

Kunnanjohtajan ehdotus:

Hankasalmen kunta lausuu maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen (HE 15/2017) täydentämisestä muutaman keskeisimmän asian lakiluonnoksesta esille nostaen:

1. Keskeistä lakiluonnoksessa on siirtyminen pääsääntöisesti yleiskatteeseen rahoitukseen maakunnan muissa, kuin sosiaali- ja terveystoimeen kuuluvissa, tehtävissä. Vain pieni osa muiden tehtävien rahoituksesta tulisi korvamerkittynä johonkin tehtävään suoraan kohdennetusti.

Periaatteessa tämä ratkaisu lisää maakunnan päätösvaltaa ja vahvistaa sen itsehallintoa, mikä on hyvä asia. Samanaikaisesti on syytä kuitenkin huomioida, että käytännössä hyvin pienessä määrin maakunta voi rahoituksen kohdentamisesta kuitenkaan päättää, koska lait ja asetukset määrittävät sille melko tarkasti ne viranomaistehtävät, jotka valtion rahoituksella maakunnan täytyy hoitaa.

Ongelmallista sen sijaan, etenkin aloitusvaiheessa vuonna 2019 on se, että maakunnan muiden tehtävien rahoitus ei perustu lainsäädäntöön. Rahoituksen tasosta päätetäänkin osana valtion vuoden 2019 talousarviovalmistelua syksyllä 2018. Miten maakunnat voivat valmistella ja suunnitella lakisääteisten tehtäviensä hoidon vuosien 2017 ja 2018 kuluessa, kun niillä ei tosiasiallisesti ennen syksyä 2018 ole varmuutta tehtäviin kohdennettavasta kokonaisrahoituksesta?

Pahimmillaan maakuntia joudutaan siis perustamaan, yt-neuvotteluja liikkeenluovutuksista käymään sekä tiloja toimintoihin järjestelemään epätietoisina lopullisen rahoituksen määrästä. Jollain tavoin selkeä tieto 1.1.2019 alkavalle talousarviovuodelle käytössä olevan rahoituksen määrästä tulisi maakuntia valmistelevilla tahoilla olla tiedossaan jo vuoden 2018 alussa. Muuten valmistelua ei voi kunnolla toteuttaa.

2. Erityisen ongelmallisena Hankasalmen kunta näkee maakunnan kasvupalvelutehtävän ja siihen liittyvät rahoituksen järjestelyt. Ensinnäkin on josain määrin käsittämätöntä, jos kunnille jää vastuuta pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuesta sen jälkeen, kun työvoimapoliittiset tukitoimet siirtyvät maakunnille.

Ja ennen kaikkea on enemmän kuin ongelmallista, että maakunnille luotaisiin työttömyyden suhteen käänteinen kannustinjärjestelmä itse työllisyysongelman hoitoon. Kunnat ja valtio kohtaavat nyt esillä olevassa mallissa työttömyydestä aiheutuvat kustannukset, maakunnan taloudelle ei käytännössä työttömyyden tasolla olisi mitään merkitystä. Sen sijaan työttömien määrän ja työttömyysasteen kasvu kasvattaisi maakunnan rahoitusta. Herääkin kysymys, miten ihmisessä kukaan voi tällaista mallia esittää ja miten tämä kannustaa työttömyyden hoitoon maakuntia?

3. On välttämätöntä, että laissa määritellään se, että sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen tiloihin myönnettyjen valtionavustusten takaisinperinnästä luovutaan tilanteessa, jossa tilan käyttötarkoitus muuttuu tai se jää kokonaan tyhjäksi maakuntauudistuksen myötä. Muu ratkaisuhan ei voi edes tulla kyseeseen – ja tämä on nyt lakia täydennettäessä huomattu.

Edelleen Hankasalmen kunta kuitenkin korostaa sitä, että ei ole perusteltua, että kunnat jäävät maakunnalle kiinteistöyhtiöiksi. Maakunnan toimintojen tarvitsemien tilojen pitäisi siirtyä kuntien vastuulta valtion hoidettavaksi esimerkiksi valtion maakuntien tiloille perustaman kiinteistöyhtiön kautta, joka lunastaisi kiinteistöt nykyarvolla kunnilta itselleen.

4. Muutoskustannuksiin varatut määrärahat ovat riittämättömät. Käytännössä maan hallitus on siis ajatellut, että kunnat ja niiden omistamat kuntayhtymät maksavat pääosan maakuntauudistuksen luomisesta käytännön tasolla aiheutuvista kustannuksista. Tätä ei voida pitää hyväksyttävänä toimintamallina.

Maakuntauudistuksen valmistelu syö kuntien toiminnallisia ja taloudellisia voimavaroja ja vaikeuttaa kunnille jäävien palvelujen ja tehtävien hoitoa sekä niiden kehittämistä. Nyt esillä olevilla ratkaisuilla jää myös osin piiloon se, kuinka kalliiksi maakuntauudistuksen synnyttäminen tulee.

5. Lain täydennyksen yleisperusteluissa todetaan, että *”Tehtävien siirrosta ja maakuntien perustamisesta aiheutuu sekä suoria että epäsuoria muutoskustannuksia. Epäsuorat muutoskustannukset liittyvät erityisesti uudelleen organisoitumisesta varsinaiseen toimintaan heijastuviin häiriöihin. Näitä voidaan ehkäistä hyvällä valmistelulla ja suunnittelulla. Nämä kustannukset jäävät osittain maakuntien rahoitettavaksi”*

Maakuntia pitää nyt suunnitella tilanteessa, jossa ensinnäkin lainvalmistelija antaa lakeja keskeneräisinä ja myöhässä aikataulustaan (valinnanvapauslain säädäntö) lausuntokierroksille. Lausuttavina olevat lait sisältävät seikkoja, jotka ovat vähintään lähellä olla perustuslain kanssa ristiriidassa. Ja sitten tämän(kin) lain yleisperusteluissa vain ilmoitetaan, että maakuntien rahoituksen ongelmat voidaan välttää hyvällä valmistelulla ja suunnittelulla. Lainsäädännön valmistelu ei siihen hyvään valmisteluun ja suunnitteluun parhaita mahdollisia eväitä nyt anna kunnille ja maakunnan toimijoille anna.

Ja koko maakuntauudistusta, etenkin sosiaali- ja terveystoimen osuutta ajatellen isoksi ongelmaksi nousee se, että maakunnan kokonaisuutta voidaan hallita vain hyvällä tiedolla ja tiedonhallinnalla. Vain tiedon kulku ja tietojärjestelmien toimiminen mahdollistaa taloudellisesti ja toiminnallisesti tehokkaan toiminnan. Ja soten valinnanvapauteen ollaan kuitenkin siirtymässä tilanteessa, jossa tietoa ei voida hallita, kunnollista tietojärjestelmäratkaisua ei ole – eikä edes sellaisen kilpailuttamista ole aloitettu.

Tiedonhallintaan ja tiedolla johtamiseen liittyvien isojen ongelmien vuoksi käytännössä maakunnan perustamisesta aiheutuvia suoria ja epäsuoria kustannuksia ei edes voida arvioida ja ennakoimattomia kustannuksia syntyy väistämättömästi vuosien 2019 – 2025 kuluessa. Tähän seikkaan tulisi valtion varata rahoitusta kyseisten vuosien talousarvioissaan – ja nykyinen rahoitusmalli ei riittävässä määrin tähän ongelmaan reagoi.

Täytäntöönpano: valtiovarainministeriö

Päätös:
Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen

Otteen tarkastetusta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa

Hankasalmi 11.4.2017

arkistinhoitaja

Tiedoksi: Valtiovarainministeriö

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisu- vaatimus- oikeus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.
Oikaisu- vaatimus- viranomainen	Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite (lautakunta/hallitus) Hankasalmen kunnanhallitus Keskustie 41 41520 HANKASALMI sähköposti hankasalmi@hankasalmi.fi puh. 014 2671 000
Oikaisuvaatimus- aika ja sen alkaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.
Pöytäkirjan nähtäväksi asettaminen	Pvm 18.4.2017
Tiedoksianto asianosaiselle	Asianosainen () Lähetetty tiedoksi kirjeellä Annettu postin kuljetettavaksi, pvm/tiedoksiantaja Asianosainen () Luovutettu asianosaiselle Paikka, pvm ja tiedoksiantajan allekirjoitus Vastaanottajan allekirjoitus (x) Sähköpostitse 11.4.2017 os. valtiovarainministerio@vm.fi lähettäjä heli.puromaa@hankasalmi.fi Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa: § 19Tavallinen sähköinen tiedoksianto Muu kuin 18 §:ssä tarkoitettu asiakirja voidaan antaa tiedoksi asianomaiselle sähköisenä viestinä hänen suostumuksellaan. Jos kuitenkin asianomaisen yksityisyyden suojaaminen, muu erityinen suojan tai suojelun tarve taikka oikeuksien turvaaminen sitä edellyttää, asiakirjan tiedoksiantoon on sovellettava, mitä 18 §:ssä tai tiedoksiannosta muutoin säädetään. Asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
Oikaisu- vaatimuksen sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimustajan päättymistä.

Lisätietoja	